

SURDOPEDIE SE ZNAKOVÝM JAZYKEM

Seminář 22. 3. 2013

Mgr. MgA. Mariana Koutská

mariana.koutska@gmail.com

OSNOVA SEMINÁŘE

1. Identita osob se sluchovým postižením
2. Jazyková a kulturní menšina Neslyšících
3. Význam znakového jazyka

1. IDENTITA OSOB SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

Identita

- ▶ osobnost člověka jako ucelený systém, naše totožnost
- specifický význam pojmu identita na poli hluchoty, která v sobě zahrnuje vztahů dítěte ke svému sluchovému stavu

Identita dospělého neslyšícího

vývoj identity

- přístup okolí ke sluchovému postižení dítěte
- komunikace doma
- komunikace ve škole
- vztah se spolužáky a vrstevníky
- informace o neslyšících a znakovém jazyce v dětství
- dospělý neslyšící jako možný identifikační vzor v průběhu života

jazyk

- základní identifikační faktor jedince
- určení sociální identity, příslušnost ke kultuře
- vyjádření postoje k vlastnímu sluchovému postižení

4 typy identity (socio-kulturní hledisko)

Kulturně slyšící (Culturally hearing)

- neslyšící se cítí být členem slyšící společnosti
- součástí jeho identity je i postoj k jeho sluchovému postižení, na které se dívá spíše z audiologického hlediska

Kulturně Neslyšící (Culturally Deaf)

- jedinec, který se identifikuje s kulturou a jazykem kulturní menšiny Neslyšících
- sluchové postižení není vnímáno jako handicap
- jedinec se v prvé řadě vnímá jako rovnoprávný člověk, který má a zná svá práva a své místo na světě, je uživatelem plnohodnotného jazyka a nositelem kulturního a jazykového dědictví komunity Neslyšících

Bikulturní (Bicultural)

- jedinec se identifikuje jak se slyšícími, tak s neslyšícími
- často je uživatelem obou jazyků a ztotožňuje se s oběma kulturami

Neucelená identita (Margine)

- neucelená identita

- pokud jedinec nemá k dispozici plnohodnotný komunikační kód, čímž je jeho vývoj zásadně ovlivněn, může dojít až k neucelení identity
- jedinec nedokáže sám sebe vnímat jako plnohodnotnou osobnost

2. JAZYKOVÁ A KULTURNÍ MENŠINA NESLYŠÍCÍCH

Atributy menšiny

- vyznačují se společnou fyzickou nebo kulturní charakteristikou
- mají tendence k manželským nebo partnerským vztahům s jiným příslušníkem minority

Ben Bahan – It's our world too!

„Hell, it's our world, too! Of course, I cannot deny the fact that there are many more hearing people than there are deaf. But, I can and will deny them the right to claim the world. I, as a deaf person, have my own rights, my own place on this planet. Now, to go around and say „it is a hearing world“ is a self-defeating prophecy. It does mean one thing: when we accept that quote, we are lowering our standards of living into those of a puppet. We are what we are, signing people who function equally in every aspect of living.“

Definice komunity

- komunita je skupina lidí, kteří sdílí společné cíle a spolupracují na jejich dosažení

Komunita Neslyšících = subkultura

- specifická skupina, která je tvůrkyní a nositelem zvláštních, odlišných norem, hodnot, vzorců chování a tradic, a zejména specifického životního stylu, podílí se zároveň na dominantní kultuře a na fungování širšího společenství

Medicínské X Kulturní pojetí hluchoty

- hluchota jako choroba a defekt X vnímání neslyšících jako členy komunity Neslyšících (příslušníky jazykové a kulturní menšiny)

Deafhood X Deafness

Komunita Neslyšících: atributy

- místo, používání jazyka, sňatečnost, cíle

Kultura

- způsoby chování, sdílené normy, hodnoty, tradice, rituály aj., charakteristické pro určité sociální nebo etnické skupiny

překážky / útlak

- překonat stereotyp vnímání neslyšícího jako handicapovaného, postiženého (medicínská patologie)
- příslušnost k rozdílné kulturní menšině u dětí a rodičů

3. VÝZNAM ZNAKOVÉHO JAZYKA

Jazyk

- pro Neslyšící upřednostňující ASL / ČZJ,... jazyk slouží coby viditelný prostředek zobrazující jednu z jejich jedinečných charakteristik

Společenské vztahy

- důležitá součást kulturního života
- možnost jak udržovat kontakt s dalšími Neslyšícími

příběhy a literatura dané kultury

- učení se hodnotám kultury Neslyšících podle příkladu ostatních (Deafhood)
- poezie, příběhy ve ZJ

Uchování ZJ – George Veditz

“We possess and jealously guard a language different and apart from any other in common use – a language which nevertheless is precisely what all-wise Mother Nature designed for the people of the eye, a language with no fixed form or literature in the past, but which we are now striving to fix and give a distinct literature of its own by means of the moving picture film.” – 1910 (George Veditz)

“I hope that you will cherish and defend our beautiful sign language as the noblest gift that God has given to us.” – 1913 Veditz's own text transcription from his Preservation of Sign Language speech

Deaflore

- souhrnné vyjádření souboru znalostí komunity Neslyšících
- pojmenováním specifického humoru, vtipů, hádanek, příběhů, dětských her, poezie ve znakovém jazyce

Literatura

BRAGG, Bernard. *Lessons in Laughter: The Autobiography of a Deaf Actor*. Washington, D.C. : Gallaudet University Press, 1990. ISBN 0-930323-46-7.

GLICKMAN, Neil; HARVEY, Michael. *Culturally affirmative psychotherapy with deaf persons*. 1st edition. New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates, 1996. 289 p. ISBN 0-8058-1488-4.

PADDEN, Carol; HUMPHRIES, Tom. *Inside Deaf Culture*. 1st edition. Harvard University Press, 2005. 209 p. ISBN 0-674-01506-1.

PROCHÁZKOVÁ, Věra; VYSUČEK, Petr. *Jak komunikovat s neslyšícím klientem?* [online]. [cit. 2009-08-22]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.viod.cz/editor/assets/download/neslyšici.pdf>>.

WILCOX, Sherman (ed.). *American Deaf Culture: An Anthology*. Linstok Press, 1989. IS932130-09-7.
Social identity in Deaf Culture: <http://www.codaaustralia.com/wp-content/uploads/2012/02/socialidentityindeafculture.pdf>

Deaf Identity Development Scale:

[http://books.google.cz/books?id=XgiGB0pwaygC&pg=PA54&lpg=PA54&dq=Deaf+Identity+Development+Scale+\(DIDS\)&source=bl&ots=BG7KLCx5Ed&sig=QnAzy99hthLSEEN_wLaTtyokMyU&hl=en&sa=X&ei=mzdIUyKqO83FPfeFgCg&ved=0CF8Q6AEwBg#v=onepage&q=Deaf%20Identity%20Development%20Scale%20\(DIDS\)&f=false](http://books.google.cz/books?id=XgiGB0pwaygC&pg=PA54&lpg=PA54&dq=Deaf+Identity+Development+Scale+(DIDS)&source=bl&ots=BG7KLCx5Ed&sig=QnAzy99hthLSEEN_wLaTtyokMyU&hl=en&sa=X&ei=mzdIUyKqO83FPfeFgCg&ved=0CF8Q6AEwBg#v=onepage&q=Deaf%20Identity%20Development%20Scale%20(DIDS)&f=false)

A Sense of Deaf Identity: https://www.ashgate.com/pdf/SamplePages/Theology_without_Words_Ch1.pdf

Deaf/Hearing Cultural Identity Paradigms: <http://jdsde.oxfordjournals.org/content/3/4/329.full.pdf>